

Representantforslag 9 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden

Dokument 8:9 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om omfordeling av barnetrygden

Til Stortinget

Bakgrunn

Formålet med barnetrygden er å bidra til å dekke utgifter til forsørgelse av barn, jf. lov om barnetrygd § 1. Barnetrygden er en omfattende ordning. I 2011 ble det utbetalt 14,7 mrd. kroner i barnetrygd til totalt 689 200 mottakere. Alle foreldre som har barn under 18 år boende fast hos seg, har rett på barnetrygd. Ifølge SSB hadde 27 prosent av par med barn under 6 år en husstandsinntekt på over 1 mill. kroner i 2010 og 43 prosent av par med barn mellom 6 og 18 år husstandsinntekt på over 1 mill. kroner¹. Den ordinære barnetrygden for 2012 er på 970 kroner per måned.

Mer barnetrygd til dem som trenger den mest

Barnetrygden betyr i dag relativt mye for omfordelingen av inntekt slik den måles i inntektsstatistikken: Barnetrygden innebærer en omfordeling av inntekt fra husholdninger uten barn til husholdninger med barn. Om lag 90 prosent av menn og kvinner i Norge får imidlertid barn i løpet av livet. Barnetrygden kan derfor i stor grad ses på som en overføring til småbarnsfasen fra andre livsfaser.

Selv om barnetrygden gis til alle barnefamilier, bidrar den likevel til at færre lever under EUs lavinntektsgrense. Forslagsstillerne mener likevel at fordelingseffekten er for svak og at den med enkle grep kan bli sterkere.

Fordelingsutvalget (NOU 2009:10) pekte på at barnetrygdens omfordelende effekter har blitt betydelig svekket i løpet av de siste 10–12 årene, fordi beløpet ikke er blitt justert i takt med prisstigningen eller lønnsveksten. Satsene på barnetrygd har vært nominelt uendret i perioden 2004–2011. Målt i faste kroner har utbetalt barnetrygd derfor hatt en nedgang på nesten 10 prosent. En underregulering av barnetrygdsatsene har bidratt til at familier med mange barn kommer stadig dårligere ut i inntektsfordelingen. Utvalget mente derfor at satsene framover bør oppjusteres i tråd med lønnsveksten i økonomien for å videreføre barnetrygdens omfordelende effekter.

Forslagsstillerne mener i stedet det er mer fornuftig å øke satsen for lavinntektsmottakerne og senke den for dem med høyere inntekt. På den måten oppnås fordelingseffekten som fordelingsutvalget etter spør uten å bruke mer statlige penger på foreldre med høye inntekter. Nesten halvparten av norske foreldre sparer hele eller deler av barnetrygden slik at barna kan bruke pengene når de blir voksne.² Forslagsstillerne mener dette viser at mange barnefamilier ikke bruker barnetrygden til det den er ment til, jf. lov om barnetrygd § 1, rett og slett fordi de ikke har behov for den.

Forslagsstillerne viser til at medianinntekten i Norge har økt (målt i faste priser) med 34 prosent i perioden 2000 til 2010. Medianinntekt etter skatt for

¹ <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/selectout/print.asp?FileformatId=2&Queryfile=201291012287816178065Prosenhushald&PLanguage=0&MainTable=Prosenhushald&potsize=16>

² Ifølge en undersøkelse MMI utførte for DNB: <http://e24.no/makro-og-politikk/nesten-halvparten-sparer-barnetrygden/20251924>

alle hushold var 410 000 kroner i 2010. Men veksten har ikke vært like god for alle grupper. Blant dem med lave inntekter finner en sosialhjelpsmottakere, innvandrere, langtidsledige og langtidssyke. Mange av disse har barn. Ifølge SSB har rundt 4 prosent av barnefamilier en brutto husstandsinnkomst på under 400 000 kroner. Forslagsstillerne mener det er god og treffsikker fordelingspolitikk at disse familiene får mer barnetrygd enn familier med husstandsinnkomst på over 1 mill. kroner. Forslagsstillerne mener det er rettfærdig at lavinntektsmottakere av barnetrygd får noe mer utbetalt enn de med høyere inntekt.

En universell og enkel ordning

Forslagsstillerne mener det er fornuftig å opprettholde barnetrygden som en universell ordning. Fullstendig målrettede og behovsprøvde ordninger innebærer en risiko for at de som trenger ordningene ikke får glede av dem, enten fordi de ikke vet om ordningene eller fordi de ikke søker om eller gjør krav på dem. Forslagsstillerne er derfor opptatt av å beholde barnetrygden som en ordning som gjelder alle barneforeldre. Alle som har barn, skal få barnetrygd. Men beløpet kan og bør likevel variere.

Forslagsstillerne er også kjent med at barnetrygden i dag er enkel å administrere. Forslagsstillerne kan imidlertid ikke se at dette er et godt nok argument for å beholde dagens ordning uendret. Med tanke på alle kontantordningene i Norge kan forslagsstillerne vanskelig tro at det ikke er mulig å lage en svært enkel modell med for eksempel ett eller to trappetrinn for utbetaling av barnetrygd. Forslagsstillerne viser for øvrig til at barnetrygden allerede i dag har flere satser, særlig gjennom en rekke tillegg som Finnmarkstillegg, Svalbardtillegg, utvidet barnetrygd og småbarnstillegg.

Forslagsstillerne mener det er flere måter å inntektsgradere barnetrygden på. Det vises til svar på spørsmål 188 fra finanskomiteen/Venstres fraksjon av 6. oktober 2011 vedrørende differensiering av barnetrygden³ hvor Barne-, likestillings- og inklude-

ringsdepartementet har delt inn barnetrygdmottakerne i tre like store deler, sorter mottakerne etter pensjonsgivende inntekt og tatt hensyn til antall barn og antall personer som mottar utvidet barnetrygd som enslige forsørge.

Departementet påpekte i sitt svar at et slikt opplegg har administrative konsekvenser og at behovsprøving av barnetrygden vil kunne ha negative virkninger på arbeidstilbudet. Forslagsstillerne deler denne oppfatningen og er opptatt av at grensen mellom høy og lav takst på barnetrygden må settes så høyt at det ikke svekker incentivene til lavinntektsfamilier til å arbeide mer. Dersom trappetrinnet settes for lavt, vil incentivet for at begge to i en husstand jobber synke. Forslagsstillerne mener det er mange måter en slik inntektsgradering kan gjennomføres på. En mulighet er å sette en grense slik at det utbetales høy takst for foreldre med husstandsinnkomst under 1 mill. kroner, og lav takst for husstander med bruttoinntekt over kr 1 mill. kroner, basert på fjorårets ligning. Med et slikt opplegg vil de administrative konsekvensene bli lave, arbeidsincentivet vil i liten grad påvirkes og barnetrygden vil få en fordelende effekt og dermed være et treffsikkert virkemiddel for å bekjempe fattigdom som rammer barn.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Stortinget ber regjeringen innføre inntektsgradering av barnetrygden slik at husstander med lav inntekt får høyere barnetrygd enn husstander med høy inntekt.

³ <http://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2012/Budsjettsporsmal/Bevilgningssporsmal/Venstre188/?query=barnetrygd&all=true&parti>

11. oktober 2012